

Bên kia sông Đuống

Hoàng Cầm

Em ơi!
Buồn làm chi
Anh đưa em về bên kia sông Đuống
Ngày xưa cát trắng phẳng lì
Sông Đuống trôi đi
Một giòng lấp lánh
Nằm nghiêng nghiêng trong kháng chiến trường kỳ
Xanh xanh bãi mía bờ dâu
Ngô khoai biêng biếc
Đứng bên này sông luyến tiếc
Sao xót xa như rụng bàn tay
Bên kia sông Đuống
Quê hương ta lúa nếp thêm nồng
Tranh Đông Hồ gà lợn nét tươi trong
Màu dân tộc sáng bừng trong giấy điệp
Quê hương ta từ ngày khùng khiếp
Giặc kéo lên ngàn ngọn lửa hung tàn
Ruộng ta khô nhà ta cháy
Chó ngọ một đàn
Lưỡi dài lê xác máu
Kiệt cùng ngõ thẳm vườn hoang
Mẹ con đàn lợn chia lìa
Âm dương chia lìa đôi ngả
Đám cưới chuột tưng bừng rộn rã
Bây giờ tan tác về đâu
Ai về bên kia sông Đuống
Cho ta gửi tấm the đen
Mấy trăm năm thấp thoáng mộng bình yên
Những hội hè đình đám
Trên núi Thiên Thai
Trong chùa Bút Tháp
Giữa huyện Lang Tài
Gửi về may áo cho ai ?

Chuông chùa vắng vắng nay người ở đâu ?

Những nàng môi đỏ quét trầu

Những cụ già bay tóc trắng

Những em sột soạt quần nâu

Bây giờ đi đâu về đâu ?

Ai về bên kia sông Đuống

Có nhớ từng khuôn mặt búp sen

Những cô hàng xén răng đen

Cười như mùa thu tỏa nắng

Chợ Hồ, chợ Sủi người đua chen

Biển Tràm Chi người giăng tơ nghẽn lối

Những nàng dệt sợi

Đi bán lụa màu

Những người thợ nhuộm

Đồng tỉnh Huê Cầu

Bây giờ đi đâu về đâu ?

Bên kia sông Đuống

Mẹ già nua còm cõi gánh hàng rong

Dăm miếng cau khô

Mấy lọ phẩm hồng

Vài xếp giấy đấm hoen sương buổi sớm

Chợt lữ quỳ mắt xanh trừng trợn

Khua giày đinh đập gãy quán gày teo

Xì xô cướp bóc

Tan phiên chợ nghèo

Lá đa lác đác trước lều

Vài ba vết máu loàn chiều mùa đông

Đêm buồn sâu xuống giòng sông Đuống

Con là ai ?

Con ở đâu về

Hé một cánh liếp

Con vào đây bốn bức tường tre

Lửa đen leo lét soi tình mẹ

Khuôn mặt bùng lên như vùng trăng

Ngậm ngùi tóc trắng đương thắm kẻ

Những chuyện muôn đời không nói năng

Đêm buông sâu xuống giòng sông Đuống
Ta mài lưỡi cuốc
Ta uốn lưỡi liềm
Ta vót gậy nhọn
Ta rũa mác dài
Ta xây thành kháng chiến ngày mai
Lao xao hàng cây bụi chuối
Im lìm miếu đồ chùa hoang
Chập chờn đom đóm bay ngang
Báo tin khủng khiếp
Cho giặc kinh hoàng
Từng từng tiếng súng vang vang
Trong đêm khuya thoảng cung đàn tự do
Thuyền ai thấp thoáng bến Hồ
Xóa cho ta hết những giờ thảm thương
Đêm đi sâu quá giòng sông Đuống
Trại giặc bắt đầu run trong sương
Dao lòe giữa chợ
Gậy lửa cuối thôn
Lúa chín vàng hoe giặc mất hồn
Ăn không yên
Đứng không vững
Chúng mày phát điên
Và quay cuồng như trên đồng lửa
Mà cánh đồng ta còn chan chứa
Bao nhiêu nắng đẹp mùa xuân
Xa xa tiếng hát về gần
Thợ cấy đánh giặc dân quân cày bừa
Tiếng bà ru cháu buổi trưa
Chang chang nắng hạ vống đưa rầu rầu
"Cha con chết trận từ lâu
Con càng khôn lớn càng sâu căm thù"
Tiếng ai cấy lúa mùa thu
Căm căm gió rét mịt mù mưa bay
"Thân ta hoen ố vì mày
Hồn ta thề với đất này dài lâu"

Em ơi! đừng hát nữa lòng anh đau
Mẹ ơi! Đừng khóc nữa dạ con sầu
Để con đi giết giặc
Cánh đồng im phăng phắc
Lấy áo nó mặc vào người
Lấy súng nó đeo lên vai
Đêm đêm mỗi lần mở hội
Trong lòng con chim múa hoa cười
Vì nắng sắp lên rồi
Chân trời xa rặng tỏ
Sông Đuống cuộn cuộn trôi
Để cuốn phăng ra bể
Bao nhiêu xương máu
Bao nhiêu nước mắt
Bao nhiêu mồ hôi
Bao nhiêu bóng tối
Bao nhiêu cuộc đời
Bao giờ trở lại giòng sông Đuống
Ta lại tìm em
Em mặc yếm trắng
Em thất lự hồng
Em đi trẩy hội non sông
Cười me ánh nắng muôn lòng xuân sang

Việt Bắc, tháng 4 - 1948